

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

БЕХ І. Д. — директор Інституту проблем виховання НАПН України, д-р психол. наук

БІЛЕЦЬКА Л. А. — начальник відділу дошкільної освіти Управління освіти Голосіївської районної в м. Києві державної адміністрації

ГАВРИШ Н. В. — професор кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди, провідний науковий співробітник лабораторії дошкільного виховання Інституту проблем виховання НАПН України, д-р пед. наук, професор

ІЛЬЧЕНКО Л. І. — керівник напрямку «МСFR: Освіта» Цифрового видавництва МСFR

КОНОНКО О. А. — завідувач кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені М. В. Гоголя, д-р психол. наук, професор

КРЕМЕНЬ В. Г. — президент Національної академії педагогічних наук України, д-р філос. наук, професор

КРУТІЙ К. А. — професор Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, д-р пед. наук

ЛАДІВІР С. О. — провідний науковий співробітник лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, канд. психол. наук

ЛИСЕНКО Н. І. — директор з контенту Цифрового видавництва МСFR

ОМЕЛЬЯНЕНКО Н. В. — шеф-редактор управлінських видань напрямку «МСFR: Освіта» Цифрового видавництва МСFR, голова правління ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти»

ПРОЖЕНКО Т. О. — завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук

САВІНОВА Н. В. — шеф-редактор методичних видань напрямку «МСFR: Освіта» Цифрового видавництва МСFR

СКОРИК О. О. — головний редактор журналів «Вихователь-методист дошкільного закладу» та «Методична скарбничка вихователя»

ЕКСПЕРТНА РАДА

ГАЛЯПА М. М. — директор ДНЗ № 256, Київ

МИХАЙЛІЧЕНКО Т. П. — завідувач ДНЗ № 405, Донецьк

РЕЗЕНЧУК Н. В. — вчитель-логопед ДНЗ № 205, Київ

СМОЛЬНИКОВА Г. В. — доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. психол. наук

Київ
«МЦФЕР-Україна»
2016

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

№ 11

ЛИСТОПАД

2016

Видається за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України

Аби діти читали залюбки

Якби нас попросили вивести формулу ефективності читання, першим із її компонентів, ми, імовірно, назвали б уважність і зосередженість на процесі. А на якому місці в цій формулі поставимо мотив? І взагалі чи існує зв'язок між мотивом читання та його результатом? З'ясувати це взялися фахівці Інституту освіти одного з коледжів Лондона. І от що вони довели: діти, які читають за власним бажанням та отримують насолоду від читання, мають вищу успішність порівняно з однолітками, яких до читання спонукали (чи радше примушували) батьки чи педагоги. Тож очевидно, що починати виховувати зацікавлених читачів слід уже з дошкільного віку.

Дорослі шукають способи, як зацікавити дітей читанням та книжкою, вже не одне десятиліття. Утім прочитати не означає зрозуміти. І ця істина особливо стосується дошкільників.

Французька письменниця Валері Тонг Куонг, матір трьох, за її словами, активних читачів, прищепила своїм дітям любов до читання завдяки простому правилу — прочитати перші 50 сторінок, а потім, якщо нецікаво, можна залишити книжку. Адаптуючи це правило для дошкільників, запропонуйте їм дослухати казку/оповідання хоча б до половини (головне — почути зав'язку), а відтак, якщо їх не захопив сюжет, припиняйте читання. Але аж ніяк не слід змушувати дітей слухати тільки тому, що це потрібно. Якщо дитину не зацікавив той чи той твір, імовірно, варто пошукати більш захопливий.

Ще одну пораду можете запропонувати батькам вихованців. Вона пов'язана з ритуалом вечірнього читання. Письменниця пропонує вважати читання єдиною поважною причиною лягти спати дещо пізніше. І хай ця порада дещо порушує домашню дисципліну, але, мабуть, саме тому вона є такою дієвою. А ще згаданий ритуал навчав дитину отримувати задоволення від книжок, насолоджуючись спочатку слуханням, а відтак і спільним читанням. Саме такі відчуття спонукатимуть дитину і в старшому віці читати книжки.

Про вплив читання на розвиток мовлення дошкільників годі й говорити. Збагачення словникового запасу — це, мабуть, найголовніший результат читання. А ще згадаємо про розвиток уяви, фантазії, мислення та творчих здібностей.

Які ще засоби варто використовувати для формування мовленнєвої компетенції дітей? Про це і не тільки — на сторінках одинадцятого числа журналу.

Кажуть, щоб стати розумним, достатньо прочитати десять книжок. Але щоб їх знайти, потрібно прочитати тисячі. У пошуках цих найважливіших і найзначиміших книжок завітайте на портал «Педрада» (www.pedrada.com.ua). Бо ж із розміщених там фахових статей також можна формувати цілі книжки.

Хай ваші діти читають залюбки!

З повагою
головний редактор

Олеся Скорик

КОМПЛЕКТУЄМО МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ

Олена ПОЛОВІНА

4 Пейзажний живопис: від милування природою до її усвідомленого поціновування

Пейзажний живопис є дієвим засобом формування в дошкільників естетичного ставлення до природи й мистецтва. Утім звичайне розглядання картини зазвичай не викликає в дітей яскравого емоційного відгуку. Зацікавити їх, схвилювати, донести до розуміння ті почуття, які художник закладав у свій твір, має педагог під час спілкування за змістом картини. А для цього йому слід досконало знати особливості пейзажного жанру та вміти майстерно залучати дітей до обговорення картин

професійно вдосконалюємося

Інна КІНДРАТ

12 Опановуємо технологію конструювання літературних проектів

Важливе місце в освітньому процесі педагога відводять ознайомленню дошкільників із творами художньої літератури. Адже кожен літературний твір за умови правильного його розуміння має широкий навчальний потенціал. Аби не обмежувати роботу з творами художньої літератури традиційними читанням та обговоренням, можна реалізувати з дошкільниками літературний проект

20 Літературний проект тест для самодіагностики

працюємо з вихователями

Алла КОВАЛЕНКО

22 Розвиваємо мовлення вихователів: методичний турнір

На перший погляд, формування мовленнєвої компетентності дитини — звична, а тому і нескладна справа для педагогів. Утім це не зовсім так. Вихователь має не лише проводити цілеспрямовану освітню роботу з розвитку мовлення дітей, а й постійно контролювати правильність своєї мови, збагачувати власне мовлення образними засобами

вивчаємо освітній процес

Лариса КАЛМИКОВА,
Наталія ХАРЧЕНКО,
Тетяна БОНДАРЕНКО

27 Діагностика мовленнєвого розвитку

Останніми роками педагоги помічають істотне зниження рівня мовленнєвого розвитку дітей. І найважливіша причина цього — брак спілкування дітей із батьками, зокрема, його заміна численними гаджетами. Цілеспрямовано формувати в дошкільників мовленнєву діяльність за спеціально розробленими технологіями дає змогу впровадження діагностико-розвивальної програми

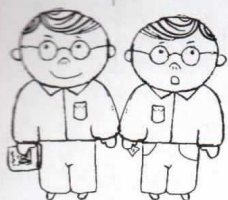
обмінюємося досвідом

Наталія МИШОЛОВ,
Ватентина ТАРАН,
Ольга РЯБА

33 Слово до слова складається мова, або Формуємо мовленнєву компетенцію дошкільників

Чистота мовлення, правильність мовленнєвих висловлювань, їх естетичність і культура повністю залежать від середовища, у якому виховують дитину, а також ефективності застосовуваних методів. Як же створити таке розвивальне середовище, яке сприяє її формуванню мовленнєвої компетенції дошкільників?

41 Як навчити дітей розповідати про тварин?

КОМПЛЕКТУЄМО МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ

Пейзажний живопис є дієвим засобом формування в дошкільників естетичного ставлення до природи й мистецтва. Утім звичайне розглядання картини зазвичай не викликає в дітей яскравого емоційного відгуку. Зацікавити їх, схвилювати, донести до розуміння ті почуття, які художник закладав у свій твір, має педагог під час спілкування за змістом картини. А для цього йому слід досконало знати особливості пейзажного жанру та вміти майстерно залучати дітей до обговорення картин

Олена ПОЛОВІНА,
доцент кафедри дошкільної
освіти Київського університету
імені Бориса Грінченка,
канд. пед. наук

Пейзажний живопис: від милування природою до її усвідомленого поціновування

Пейзаж — це вищий ступінь художнього осмислення та відображення природи, що має філософську спрямованість. Зображаючи природу, художник гармонізує світ, адже він не описує явища і не деформує їх, а виражає ціле в багатстві його змісту.

Відомий філософ Гегель зазначав, що саме в пейзажі природа одержує «водохрещення духом», адже художник пропускає її через особисті почуття. Пейзаж у мистецтві виникає, немов новостворена, висвітлена природа, що зазвучить на повну силу своїми фарбами.

Найвища **художня мета пейзажу** полягає в тому, щоб показати природу без негативного суб'єктивізму автора. Особистісний початок у пейзажі — це не обов'язково думки, привнесені в природу ззовні, чи думки художника про себе. У справжньому мистецтві це здебільшого думки про об'єкти, зображені автором.

Отже, саме завдяки художникам, їхньому таланту, вираженому у створених картинах пейзажного жанру, емоційно збагачена природа повертається до самої себе. Головне **завдання пейзажного живопису** — спроектувати естетичне сприймання природи в тих людей, які його розглядають.

Використання пейзажного живопису в освітньому процесі

Мистецтво — скарбниця досвіду світосприймання, що зберігає не лише почуття окремої особистості та людства в цілому, а й сферу їхнього розвитку та культурного збагачення. Значимість мистецтва полягає в тому, що за його допомогою ми не лише розвиваємо та збагачуємо індивідуальний досвід ставлення до світу, а й опановуємо вміння проникати у внутрішній світ іншої особистос-

Ключові слова:
мистецтво; пейзажний
живопис; художньо-педагогічне
спілкування за картиною

ті, вчимося **бачити та відчувати світ іншими очима**, завдяки чому розкриваємо в собі здатність співчувати іншій людині та розділяти її радість.

Пейзажний живопис доцільно застосовувати в практиці роботи дошкільного навчального закладу з різною метою. Його використання виконує **такі функції**:

- пробудження та розвиток естетичних почуттів;
- ознайомлення із ліпшими мистецькими надбаннями світової культури;
- формування естетичного ставлення до природи та генерування емоційного розвитку.

Враховуючи те, що художник під час створення картини веде діалог із природою (а естетичне ставлення завжди діалогічне: його суб'єкт ставиться до свого об'єкта так, наче він теж суб'єкт) та захоплюється її унікальністю, констатуємо, що пейзажні твори отримують емоційний відгук і в глядачів. А з огляду на емоційність старших дошкільників, цілком закономірним є твердження, що використання пейзажних творів під час роботи з дітьми є ефективним засобом формування в них естетичного ставлення до природи.

Особливості художньо-педагогічного спілкування

Система взаємодії дітей з вихователем містить численні форми роботи з ознайомлення їх з різними видами мистецтва. Однією з таких форм роботи є емоційне художньо-педагогічне спілкування на основі сприймання картин пейзажного жанру, які дітям пропонують залежно від сезону (*див. Додаток*).

Завдання

Художньо-педагогічне спілкування за змістом картин спрямоване на розвиток естетичних почуттів у дітей та формування на їх основі **естетичного ставлення до природи**. Воно передбачає застосування різних методів та прийомів педагогічного впливу відповідно до окреслених завдань:

- викликати емоційне ставлення до природи, зображеної у творах пейзажного живопису;
- розвивати естетичне бачення реальних об'єктів та явищ природи;
- розвивати уяву, творчість; уміння вирізняти такі засоби виразності, як колір, форма, перспектива, світлотінь тощо;
- активізувати словник;
- сприяти виникненню асоціативних зв'язків між змістом картини та життєвим досвідом дітей;
- розвивати здатність отримувати естетичне задоволення від сприймання краси природи;
- стимулювати бажання ознайомлюватися із творами живопису;
- підтримувати інтерес до подальшого сприймання краси природи, що акумульована в картинах.

Ефективність сприймання

Звичайного розглядання картини, навіть багаторазового, недостатньо для того, щоб дитина добре і правильно зрозуміла її зміст.

Методи

Ефективність сприймання дошкільниками творів пейзажного живопису залежить від **таких чинників**, як-от:

- організація педагогом процесу сприймання картини;
- емоційність вихователя;
- власне ставлення педагога до картини;
- форма й послідовність поставлених запитань;
- аналізування відповідей дітей тощо.

Важлива роль під час художньо-емоційного спілкування відведена слову. Воно спрямовує увагу дітей, сприяє активному сприйманню картини, допомагає створювати художній образ та певний емоційний настрій.

Аби картина не втратила своєї естетичної цінності, не стала для дитячого сприймання лише наочним дидактичним матеріалом, під час організації художньо-педагогічного спілкування пропонуємо застосовувати такий підхід, за якого не порушувався б художній образ картини. Для цього під час розглядання з дітьми пейзажів як тематичні паралелі варто застосовувати **поетичне слово та музику**. Відповідність мелодії настрою картини, використання влучних порівнянь, метафор, яскравих поетичних епітетів пробуджують дитячу уяву та допомагають ліпше сприймати зміст картини. Також можна пересвідчитися у зворотній реакції, оскільки музика та вірші на тлі розглядання картини наповнюються конкретним змістом, їх виразність та художність викликають у дітей естетичну насолоду.

Ефективним прийомом апелювання до емоційної сфери дошкільників, який пропонуємо використовувати у роботі з дітьми, є **уявне входження в картину**, «вслухання» у її зміст. Під час застосування цього прийому в дітей активізуються життєві враження і досвід, набутий під час спостережень.

Важливим аспектом художньо-педагогічного спілкування є допомога дітям у встановленні емоційного контакту між художником та глядачем, створення умов, за яких кожна дитина знаходить у картині щось «своє», тобто переводить художній образ картини у зв'язок зі змістом свого внутрішнього світу.

Однією із засад, на яких базується методика роботи з картиною, є **самостійність дитячого сприймання**, якої досягають у результаті надання дітям свободи у висловленні вражень під час безпосереднього сприймання ними картини. У пригоді стає використання положень синергетичної парадигми, основу якої складає суб'єкт-суб'єктний зв'язок. Тобто у процесі міжособистісного спілкування з вихованцями, за умови емоційності педагога, у дітей формується власний емоційний відгук на твори живопису. Цього педагог досягає, використовуючи міміку, жести, різноманітні емоційні інтонації, ігрові прийоми, наочне моделювання колористичної гами та композиції твору, залучаючи дітей до складання розповідей тощо.

Використання окреслених методів радимо варіювати, доповнювати одне одним, адже ознайомлення дошкільників із творами живопису потребує творчого та емоційного підходу педагога.

До ознайомлення дошкільників із творами мистецтва варто залучати й батьків. Так, педагоги можуть радити їм разом з дошкільниками відвідувати художні виставки, мистецькі музеї рідного міста

або ж вирушати у віртуальні екскурсії відомими музеями світу. Заохочуйте батьків під час прогулянок у лісі чи парку звертати увагу дітей на красу природи та її зміни залежно від сезонів, пропонувати дошкільникам малювання на пленері тощо. Адже загальновідомо, що емоційний підйом, позитивні почуття, які виникають під час естетичного сприймання краси природи, у процесі дитячої творчості, благотворно впливають і на здоров'я дітей. Саме тому фундаментальним завданням дорослих — педагогів і батьків — визначаємо створення умов для виникнення в дітей радості, естетичних переживань, впевненості та інших позитивних почуттів і переживань.

Рівень естетичного розвитку дитини значно залежить від особистості вихователя та його ставлення до роботи з дітьми. Лише вихователь-творець, а не вихователь-ремісник здатен пробудити в дитині естетичне начало. У співпраці з вихователем-творцем у старших дошкільників розвивається креативність, емпатія, рефлексія, образотворчі здібності, естетична культура та моральні якості особистості. Також запорукою ефективного формування естетичного ставлення дітей до природи та довкілля є радість, що завжди існує поряд із красою та виникає в педагога й дитини під час зустрічі з прекрасним, у процесі вільного творчого самовираження.

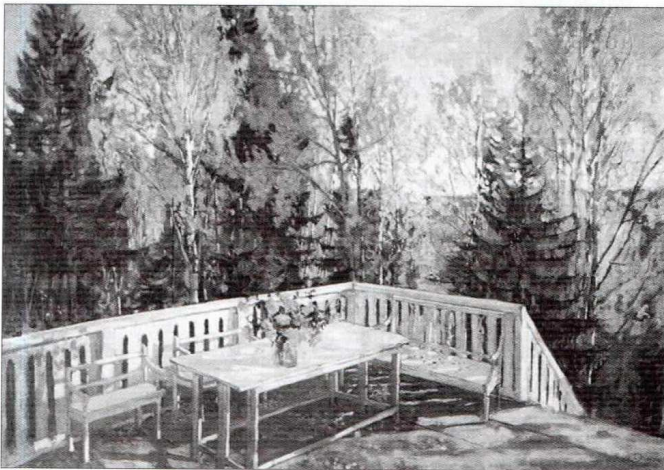
Додаток

Художньо-педагогічне спілкування за творами пейзажного живопису

Осінь. Веранда

(за картиною Станіслава Жуковського)

Звучить п'єса Петра Чайковського «Жовтень. Осіння пісня» із циклу «Пори року». Діти сидять на килимку півколом, перед ними — репродукція картини Станіслава Жуковського «Осінь. Веранда», накрита тканиною.

Картина Станіслава Жуковського «Осінь. Веранда»

Вихователь: Сьогодні я запрошую вас в уявну подорож у осінь. Ми заплющимо очі, а коли розплющимо — опинимося ось на цій веранді казкового будиночка.

Діти заплющують очі, вихователь відкриває картину, діти розглядають репродукцію картини та уявляють, що вони на веранді казкового будиночка.

Вихователь: На що схоже небо, зображене на картині? А дерева? Чи можна визначити пору року, що зображена на картині? У які фарби вдяглася природа? Як ви вважаєте, про що розмовляють берізки та ялини? Що ви відчуваєте, сидячи на веранді? Чи відчуваєте ви смуток, радість? (*Вігновігі гітей.*)

Вихователь робить короткий екскурс у біографію художника, зокрема зазначає, що Станіслав Жуковський народився в Польщі, але після того, як посварився з батьком, виїхав у Росію і більше не повернувся на Батьківщину. Саме тому в його картинах відчувається туга за рідною домівкою.

Вихователь: Чи відчуваєте ви якісь запахи? (*Свіжі, приємні, прохолодні, квіткові.*) Чи хочеться вам повернутися з веранди у групову кімнату? (*Bignovigi gimeй.*)

Діти, я дуже вдячна художнику Станіславу Жуковському за те, що він написав цю картину. Споглядаючи її, я немов потрапила в будинок своїх дідуся і бабусі та відчуваю, ніби сиджу на веранді. Повітря бринить, немов тисячі невидимих кришталевих дзвіночків звучать на різні голоси. Я вдихаю осіннє повітря. Воно здається теплим, адже сонечко бавиться з ним своїми промінчиками. Але це відчуття оманливе... Тисячі маленьких крижаних голочок доторкаються до мого обличчя, і я розумію, що це осінній морозець грає зі мною, щипає мої щічки. Прислухаюся до повітря. Хтось наче сумно зітхає. Так, це берізки прощаються зі своїм листячком, яке золотою ковдрою вкриває землю. Берізки трохи заздрять ялинкам, які всю зиму стоятимуть у своєму зеленому вбранні. Піднімаю очі вгору: невже хтось зіткнув килим із волошок? Та ні, це небо наповнює повітря своєю блакиттю. Я згадую похмуре осіннє небо і дивуюся, бо це небо зовсім інше, веселе. Невже зима не прийде, і все залишиться золотим і теплим? Чому я так вважаю? Мабуть, це берізки віддають своє золотисте сяйво, і здається, ніби по небу бігають сонячні зайчики! Хочеться сидіти на цій затишній веранді й довго споглядати красу природи. Але ж на мене чекаєте ви, мої любі. Тому я повертаюся до вас, щоб повести у чарівну казку, ім'я якій Осінь.

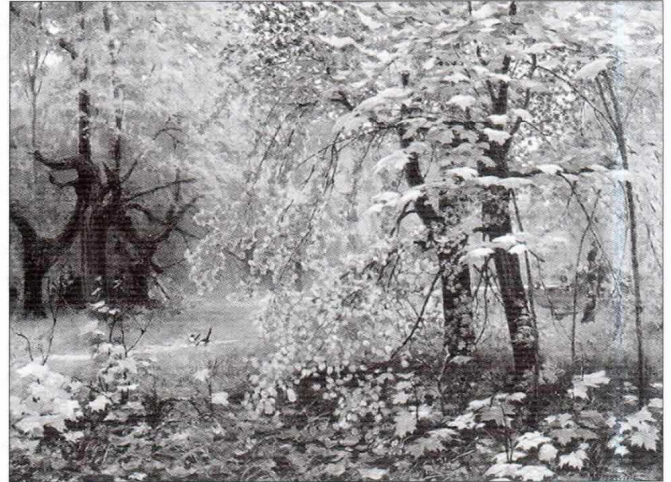
Після художньо-педагогічного спілкування за картиною дітям можна запропонувати розповісти батькам про їхню уявну подорож у осінь. Через деякий час варто влаштувати виставку репродукцій творів живопису на осінню тематику та експонувати на виставці не лише твори художників-професіоналів, а й дитячі роботи.

Золота осінь

(за картиною Іллі Остроухова)

Діти сідають півколом, перед ними — репродукція картини Іллі Остроухова «Золота осінь», накрита тканиною.

Вихователь: Коли люди мандрують і бачать здалеку щось цікаве, їм дуже хочеться розглянути цей об'єкт зблизька. Завдяки чому це можна зробити? (*Завдяки біноклю чи підзорній трубі.*) Завдяки цим приладам те, що розміщене далеко, можна розглянути детальніше. Помандруймо трішки.

Картина Іллі Остроухова «Золота осінь»

Ось ми здалеку побачили красивий пейзаж. (*Вихователь відкриває картину.*) Хочете його роздивитися? (*Bignovigi gimeй.*) Візьміть свої біноклі або підзорні труби. Що ви бачите?

Діти утворюють біноклі із пальців рук, розглядають репродукцію, розповідають, що бачать.

Вихователь: А тепер покладіть свої біноклі або підзорні труби. «Зайдімо» в картину і послухаймо звуки. Щоб почути картину, потрібно заплющити очі й уважно вслухатися. Що ви чуєте? Що ви відчуваєте? (*Bignovigi gimeй.*) Як ви назвали б цю картину? Чому? (*Bignovigi gimeй.*)

Картину «Золота осінь» написав художник Ілля Остроухов. Зверніть увагу, як художник передав стан природи восени, якими кольорами? (*Bignovigi gimeй.*) А як художнику вдалося показати простір? (*Дерева, які розташовані близько, — більші, а ті, що далеко, — менші.*)

Як ви думаєте, що відчував художник, коли писав цю картину? Який у нього був настрій? Про що думав художник? А що ви відчуваєте, дивлячись на картину «Золота осінь»? (*Bignovigi gimeй.*)

Вихователь декламує вірш Марії Познанської «Ідуть гощі».

Вихователь: Чи передають ці поетичні рядки настрій картини Іллі Остроухова «Золота осінь»? Чому? (*Bignovigi gimeй.*)

Вихователь обговорює з дітьми відмінності художнього образу осені у вірші і на картині.

Продовження Додатка

Вихователь: Пропоную кожному створити власний образ осені. Для цього нам стануть у пригоді фарби та ваші долоньки. Саме ними ми будемо малювали листя на деревах. Якого кольору можуть бути листочки? (Діти пропонують варіанти кольорів.) У нас є ватман із намальованими стовбурами дерев, залишилося додати барв малюнку.

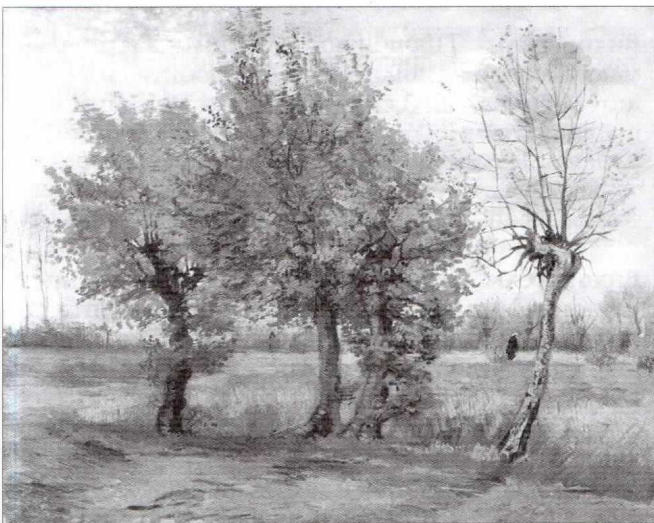
Діти долоньками малюють листя на деревах та поряд з ними, створюючи осінній пейзаж. Працюють під музичний супровід: імпровізацію на осінню тему композиторів Віктора Матюка, Юрія Михайленка, Віталія Коваленка, Пилипа Козицького.

Осінній пейзаж із чотирма деревами (за картиною Вінсента Ван Гога)

Звучить «Баркаролла» Петра Чайковського.

Вихователь: Повіяв осінній вітер, зриваючи з тоненьких гілочок останні листочки. А чи виростуть вони наступної весни? Цього не знає молоде деревце... А от дерева поважного віку впевнено почувуються на галявині, підставивши гілля назустріч сонечку, що ледь пробивається крізь похмурі хмаринки. Крислаті крони дерев густо вкриті пожовклим листям. Навіть вітер не в змозі обірвати листочки. Облітають лише найслабші.

Самотнє деревце захоплено спостерігає за могутніми сусідами. Його тоненьке гілля не може зрівнятися в красі з гіллям трьох могутніх дерев. Потай самотнє деревце лише мріє стати красивим, крислатим деревом. Але воно слабке. Щовес-

Картина Вінсента Ван Гога
«Осінній пейзаж із чотирма деревами»

ни воно збирає всі свої сили, щоб проростити декілька молодих пагонів. Це його єдина надія стати красивим і могутнім. Ось і зараз воно не знає, чи вистачить йому сил наступної весни знову прорости й одягтися в зелені шати. Але лише один погляд на три могутні красені додає впевненості у мріях про наступну весну.

Вихователь демонструє репродукцію картини художника Вінсента Ван Гога (Vincent Van Gogh) «Осінній пейзаж із чотирма деревами» та пропонує уважно розглянути картину.

Вихователь: Знайдіть найцікавіший для себе предмет та незвичайну річ, зображену художником, вкажіть на неї. (*Вигнoвігі гітей.*)

Цю сумну картину написав відомий художник Вінсент Ван Гог. Її назва — «Осінній пейзаж із чотирма деревами». Скажіть, чи підходить ця назва картині? А як назвали б її ви? Чи всі дерева на картині однакові? Чим вони різняться? Як художник нас переконав, що це саме осінній пейзаж? (*Вигнoвігі гітей.*) Зараз я прочитаю вам вірш, а ви скажете, чи передає він те, що зображено на картині.

Вихователь декламує вірш Івана Сокульського «Золота барва палає!». Діти аналізують, чи схожі образи у вірші та на картині.

Вихователь: А тепер спробуємо відтворити цю картину у своїх роботах. Подивіться на матеріали, які є в нашій образотворчій майстерні — палітра, фарби, пензлі, поролонові губки та жмаканий папір. Як ви гадаєте, із чого ми почнемо малювати? Якими кольорами? (*Вигнoвігі гітей.*)

Діти викладають та змішують на палітрі необхідні для малюнка фарби, проводять лінії горизонту, створюють тло, промальовують стовбури пензлем та крони жмаканим папером. Після завершення малювання вихователь пропонує зробити вернісаж пейзажів гітей.

Перший сніг. Морозний день (за картинами Миколи Глуценка)

Діти сідають на килимок. Перед ними стоять картини Миколи Глуценка «Перший сніг» та «Морозний день»; обидві картини накриті тканиною. Вихователь розкриває картину «Перший сніг».

Вихователь: Пам'ятаєте, що таке пейзаж? (*Вигнoвігі гітей.*). Чи можна картину, яку ви бачите, назвати пейзажем? Чому? (*Вигнoвігі гітей.*)

Картина Миколи Глуценка «Перший сніг»

Цей пейзаж написав (а картини художники саме пишуть, а не малюють) український художник Микола Глущенко і назвав його «Перший сніг». Чи можна, дивлячись на картину, здогадатися, що це дійсно перший сніг? (*Вігновігі гітей.*) Сніг покрив майже всю землю і продовжує летіти, нагадуючи шматочки вати. А чи може сніг бути шумним? Коли? (*Під час заметілі, хурделиці.*) А от зображений сніг — тихий, спокійний. Адже художник відтворив початок зими. Цей сніг символізує зміни в природі, настання нової пори. Комуś ця пора принесе радість, а когось «приспить» до весни.

Зайдімо подумки в картину і послухаймо звуки. Уявімо себе першими сніжинками, які злітають з неба й падають на землю.

Звучить п'єса Петра Чайковського «Грудень. Святки» із циклу «Пори року». Вихователь демонструє дітям картину Миколи Глуценка «Морозний день».

Картина Миколи Глуценка «Морозний день»

Вихователь: Чи схожа ця картина на ту, яку ми щойно розглядали? Чим саме? (*Вігновігі гітей.*) Це також пейзаж. І його теж написав Микола Глущенко. Назва картини — «Морозний день». Зображений на ній зимовий засніжений ліс, осяяний червоним світлом зимового сонця. А чи не помилився художник, зобразивши сонце червоним кольором? Згадайте, коли сонце буває червоним? Як ви думаєте, на картині зображено вечір, ранок чи день? Чому? (*Вігновігі гітей.*)

Зайдімо в картину і послухаймо звуки. Заплющте очі. Що ви чуєте? Що ви відчуваєте? Як ви назвали б цю картину? (*Вігновігі гітей.*)

Звучить концерт Антоніо Вівальді (Antonio Vivaldi) «Зима» із циклу «Чотири пори року». Вихователь зачитує вірші Грицька Бойка «Перший сніг» та Марії Пігріянки «Мороз».

Вихователь: Чи відповідають за змістом ці вірші змісту картин? Чому? (*Вігновігі гітей.*) Які картини ми сьогодні розглядали з вами? Хто є їх автором? Що ви відчуваєте, коли дивитесь на них? (*Вігновігі гітей.*)

Вихователь пропонує дітям намалювати вдома разом з батьками зимові пейзажі й відтак організовує виставку дитячих картин «Зима очима юних художників».

Зима

(за картиною Сергія Шишка)

Репродукція картини Сергія Шишка «Зима» розміщена перед дітьми на мольберті, накрита тканиною.

Вихователь: Пропоную здійснити віртуальну мандрівку до зимового лісу. Ви любите сніг? А за що? Чи однаковий сніг у місті та в лісі? Чим вони відрізняються? (*У лісі снігу зазвичай більше, ніж у місті.*) Нумо в цьому переконаємося.

Вихователь відкриває картину. Діти розглядають її.

Вихователь: Перед вами картина Сергія Шишка «Зима». На цьому пейзажі зображено вкрите снігом узлісся. Край лісу, у полі, зображено великий шар снігу. А що ви не бачите на картині? Що могло заховатися під снігом? (*Вігновігі гітей.*)

Уявіть себе в зимовому лісі. Як ви думаєте, які тварини живуть взимку в лісі? Які птахи співають? (*Вігновігі гітей.*) Діти, як ви гадаєте, а що відчував художник, коли писав цю картину? Який настрій у цієї картини? Як би ви назвали її? (*Вігновігі гітей.*)

Картина Сергія Шишка «Зима»

Вихователь пропонує дітям повернутися із зимового лісу в майстерню художника. Діти розглядають матеріали: блакитний картон, поролонові губки з крупними порами для зображення кущів, зубні щітки для малювання ялин, фарби, клейстер та мисочки з пінопластовими кульками.

Вихователь: Як ви гадаєте, на що схожі пінопластові кульки? (*Вігновігі гітей.*)

Уважно вдивляючись у картину, діти відтворюють схожий пейзаж. Вільний від фарб простір намащують клейстером та присипають пінопластовими кульками.

Вихователь: Чи схожі ваші роботи на картину, яку я вам сьогодні демонструвала? Як ви гадаєте, чому художники використовують лише фарби, коли створюють картини? А якби ви були художниками, ви малювали б лише фарбами? (*Вігновігі гітей.*)

Вихователь пропонує дітям разом з батьками знайти інформацію про те, які матеріали використовують сучасні художники, створюючи картини. Згодом для активізації знань проводить дидактичну гру «У майстерні художника».

Лютнева блакить (за картиною Ігоря Грабаря)

Вихователь грає на металофоні або вмикає аудіозапис мелодії, яка нагадує передзвін.

Перед дітьми — репродукція картини Ігоря Грабаря «Лютнева блакить», накрита тканиною. Вихователь знімає тканину, пропонує розглянути картину і вслухатися в передзвін беріз, які зображені на ній.

Вихователь: Історія створення картини художником Ігорем Грабарем дуже цікава. Стояли морозні лютневі дні. Художник гуляв подвір'ям, радів зимі, снігу, високим струнким березам. Раптом він зупинився. Його увагу привернула широка й велична береза, яка сяяла на сонці чарівним світлом білого стовбура, на якому, наче мереживо, переплелися витончені гілочки. Задивившись на дерево, художник випустив із рук палицю, з якою пробирився по снігових заметах. Він нахилився за нею й знизу подивився на дерево. Раптом побачив все по-новому: яскраве синє небо й дивну білизну берези; почув хрускіт крижинок на гілках! Художник зрозумів, що малювати цей пейзаж потрібно саме з такого ракурсу. Він викопав у снігу неглибокий окоп, розмістився в ньому з полотном та фарбами і почав працювати.

У своїй картині «Лютнева блакить» художник передав захоплення рідною природою та її символом — ніжною і водночас величною березою. Це дерево зображене яскравими фарбами: білою, синьою, коричневою. А небо — синіми смугами на білому тлі. Цікавою деталлю картини є зображення гілочок берези. Вони здіймаються вгору, немов у радісному пориві вітають сонячний морозний ранок.

Вихователь пропонує розглянути картину детальніше, поміркувати над запитаннями:

«Що могла розповісти береза художнику? Якби художник писав картину, стоячи біля берези, якою була б ця картина?». Діти розглядають картину під музичний супровід — уривок із циклу «Пори року» Антоніо Вівальді.

Картина Ігоря Грабаря «Лютнева блакить»